

Minister van Justitie ERNST HIRSCH BALLIN deze zomer 2 weken baas van Nederland

„FANATICI PAKKEN WE AAN”

HET KABINET heeft de naam be-tuttelend te zijn. Maar staat ook onze vrijheid op het spel? Volgens critici wel, want een cartoonist wordt vanwege zijn tekeningen opgepakt, een hoofdredacteur van een website bij de politie ont-boden, de dode letter van de wet over godslaste-ring tot leven ge-wekt en bovenal wil de overheid steeds meer van ons weten. Ernst Hirsch Ballin, mi-nister van Justi-tie, speelt in dit alles een belang-rijke rol. De Tele-graaf sprak met de CDA'er, die zegt van geen be-leidswijziging of aanscherping te weten.

door PAUL JANSEN en DENNIS NAAKTGEBOREN

DEN HAAG, zaterdag
De laatste ministerraad is afgerond, de zomervakantie staat voor de deur. Toch maakt Ernst Hirsch Ballin (57) allesbehalve een afgematte indruk. De minister van Justitie voelt zich op zijn departement als een vis in het water en blijft op post als de rest van het kabinet de komende weken de zon op-zoekt. Hij is zelfs twee weken de baas van ons land.

„In het kabinet is af-gesproken dat mijn collega Guusje ter Horst van Binnen-landse Zaken en ik in principe niet tegelij-kertijd het land uit zijn”, zegt hij. „Je moet er toch altijd rekening mee houden dat er iets gebeurt op het vlak van het terrorisme.”

Hirsch Ballin oogt ont-spannen, zeker afgezet te-gen de wat krampachtige, formele man die eind jaren tachtig – toen nog met snor – voor het eerst als minister in Den Haag aantrad. De Amster-dammer verruil-de des-

tijds op 38-jarige leeftijd de be-trekkelijke rust van de academi-sche wereld voor de Haagse slangenkuil en blikte niet met bij-zonder veel genoegen op die ja-ren terug. „Ik vond het destijds geen prettig politiek klimaat om in te werken. De fracties waarop het kabinet steunde, waren toen eigenlijk al heel snel uit elkaar ge-groeid.”

Ongetwijfeld speelt mee dat Hirsch Ballin in 1994 na de IRT-affaire het veld moest ruimen. Gelouterd keerde hij in het na-jaar van 2006 als minister terug, toen Piet Hein Donner na de af-wikkeling van de Schipholbrand op Justitie het veld moest rui-men. Vriend en vijand dachten dat zijn terugkeer tijdelijk zou zijn, maar Hirsch Ballin kreeg de smaak te pakken en bleef. In Balkenende IV speelt hij zelfs een

voornamelijk rol als bruggenbou-wer.

Lubbers III was ook een kabinet van CDA en PvdA. Heeft u een déjà vu als u naar de huidige coalitie kijkt?

„Natuurlijk zijn er ook nu pun-ten van discussie, maar iedereen die de politieke geschie-denissen van Neder-land kent weet dat het toen een zeer spanningsvolle peri-ode was, ook in het CDA.”

Het politieke klimaat is vandaag de dag anders allerminst zonnig. Kijk naar de peilingen. CDA en PvdA houden elkaar goed vast omdat de burgers naar Rita Verdonk en Geert Wilders lopen.

„Wij denken dat we betere an-twoorden hebben dan de nieuwe bewegingen, die er vooral in sla-gen mensen te herinneren aan wat er niet goed is in ons land. De missie van dit kabinet is dat we de dingen die de mensen tot zorg strekken serieus nemen. Ik heb van Verdonk en Wilders geen en-kel beter voorstel gehoord dan waar wij mee bezig zijn. Ik denk dat wij de antwoorden hebben. Antwoorden liggen niet in grote woorden, maar alleen in langdu-rig volgehouden goed beleid.”

Hoe verklaart u dan dat die bood-schap tegen de gevestigde orde, die ook Pim Fortuyn bracht, nog steeds zo populair is?

„Wilders is geen Fortuyn. Er zat in de opvattingen van Pim Fortuyn veel meer analyse en nu-ance. Fortuyn was voorstander van een pardonregeling, om eens een onderwerp te noemen waar je een heel duidelijke tegenstel-ling ziet. Maar er zijn er veel meer. Ze kunnen niet worden ge-lijkgesteld. Dat doet Fortuyn tekort. Wilders, maar ook Ver-donk, komt met schijnoplossin-gen. De nieuwe politieke be-wegingen suggereren dat er iets aan de hand is, dat er iets heel anders moet, zonder dat duidelijk wordt gemaakt wat dat dan pre-cies concreet inhoudt. Ik heb hen niet nodig om te zien waar de problemen liggen in het land.”

Heeft u persoonlijk aversie tegen een politicus als Geert Wilders?

„Ik voel geen enkele verwant-schap met hem. Misschien is dat ook wel de verklaring dat ik de vraag over een per-sonlijke aversie of zo iets ook met 'nee' kan beant-woorden. Ik denk dat je iets van persoonlijke moeite of aversie hebt met mensen met wie je een beetje verwant voelt. Als een familie-lid, een studie-vriend plotseling dingen doet, dan kun je daar een persoonlijk ge-voel bij hebben. Dat is bij Wil-ders niet aan de orde.”

Uw vader was een Joodse pro-fessor die nazi-Duitsland in de jaren dertig ont-vluchtte. Heeft u daardoor een aversie tegen politici die een hele groep mensen weg-zetten?

„Nee hoor, ik heb geen last van per-sonlijke iden-tificaties met wie dan ook in de Nederlandse politiek. Ik weet wat er gebeurd is met mijn fami-

lie, met de geschiedenis ervan, ik weet wat mijn ouders me hebben meegegeven, ik weet wat ik ervan geleerd heb. Ik heb geen persoon-lijke emoties die mij in de weg zit-ten ten opzichte van degenen die mijn politieke tegenstander zijn.”

Vindt u dat de anti-Koranfilm van Wilders heeft bijgedragen aan het islam-debat in ons land?

„De film deed het voorkomen alsof problemen in ons land op een of andere manier moeten worden geïdentificeerd met de is-lam of met driekwart miljoen Nederlanders die moslim zijn. Dat is natuurlijk een valse voorstelling van zaken. Het doet ook heel erg onrecht aan de Neder-landse moslims die een bijdrage leveren aan het werk in ons land, aan de economie, aan de gezelligheid, aan het bestuur, aan de poli-tiek.”

Herbergt de islam niet ook een zeker gevaar in zich voor de Nederlandse sa-menleving?

„Nee. De islam is, net als trou-wens het christendom en het jo-dendom, zeer divers in ontwikke-ling en verandering. We moeten ons er allemaal van bewust zijn dat er ook een heleboel kwaad is begaan in naam van het christen-dom. Daar zijn we doorheen en overheen gegroeid. Eerlijk geloven draagt altijd een element in zich van twijfel, van aanvaar-ding, van onvolkomenheid. Het zijn de fanatici die denken dat je de wereld kan indelen in zwart en wit en die alleen nog maar het kwade bij de ander situeren en niet de eigen gebreken zien.”

Treden we in Nederland streng ge-noeg op tegen bijvoorbeeld fanatici uit moslimhoek?

„Ja, en dat is een deel van mijn werk. Om tegen fanatici op te treden. Die pakken we aan. Ik ben als eerste verantwoordelijk voor terrorismebestrijding in dit kabi-net en we hebben een redelijke inschatting van wie onder de moslims in ons land een risico vormt.”

Over hoeveel potentiële terroristen hebben we het dan?

„Dan hebben we het over een paar honderd mensen die het ge-welddadig jihadistische gedachtegoed is toege-daan. Van die paar hon-derd is er een kleinere groep, waarvan ik geloof dat ik onze inschatting van het aantal niet hoor te geven, die daadwerkelijk zouden kunnen overgaan tot activiteiten. Daar zijn we ook scherp op en het-zelfde geldt trouwens voor andere mensen die voor de inlichtingendienst AIVD en door de politiediensten in de gaten worden gehouden. Neem de dierenrechtenactivisten. Maar ik ga niet iedere dieren-rechtenbeweging identificeren met het dierenrechtenactivisme dat gewelddadig is.”

Waar u ook scherp op bent is het thema van de vrije meningsuiting. Het lijkt erop dat de vrijheid van menings-uiting onder uw ministerschap wordt beknot.

„Daar is geen sprake van.”

Er is de arrestatie van de cartoonist Gregorius Nekschot, het ontbieden van de hoofdredacteur van GeenStijl en die van Hoeiboel...

„Het openbaar miniserie heeft precies dezelfde werkwijze en criteria die er ook in de afgelopen jaren waren. Ik zou niet anders willen.”

Hoe verklaart u dan dat er sinds Ger-rard Reve jarenlang geen aanhoudin-gen zijn verricht en dat er nu in een kort tijdsbestek een aantal van deze zaken zijn? Gaan kunstenaars dan vaker over de schreef?

„Er zijn ook voorgaande jaren bij herhaling zaken van het aan-zetten tot discriminatie aan de orde geweest.”

Maar niet dat een cartoonist vanwege een tekening van zijn bed wordt ge-licht?

„De cartoonist is niet van zijn bed gelicht. De eerste berichten waren dat hij van zijn bed was ge-licht door een arrestatieteam, maar er is niemand in uniform naar binnen gegaan. Deze zaak heeft meer aandacht gekregen dan gerechtvaardigd was.”

Pardon? Er is wel een cartoonist opge-pakt. Het OM had de tekenaar toch ook via een briefje kunnen ontbieden?

„Dat is echt een misverstond. Als er een naam en persoon be-kend was geweest, dan was dat een andere mogelijkheid ge-weest.”

Zijn naam was bekend...

„Laat ik het er maar op houden dat als de zaak is afgerond ik een beoordeling geef. Er is in ieder ge-val geen ander opsporings- en vervolgingsbeleid waar het gaat om de vrijheid van meningsuiting en de grenzen daarvan. Ik heb geen aanwijzingen gegeven in de zaak-Nekschot of die andere zaken.”

Uit een uitgelekte brief bleek eerder dit jaar dat u het verbod op godslaste-ring wilde uitbreiden.

„Het vorig jaar ingenomen ka-binetsstandpunt is dat er geen re-den is om artikel 147 betreffende de godslastering af te schaffen of in te trekken. Er is ook geen re-den om een ander of intensiever vervolgingsbeleid daaraan te ver-binden.”

Dat wilde u wel.

„Nee. De brief waarvan het concept bekend is gemaakt had niet ten doel om een intensivering van de strafvervolging inza-ke godslastering te bewerkstelli-gen. Dat ging over de vraag of we een verschil in behandeling moesten wegmaken tussen gods-dienstige overtuigingen met een opperwezen en andere overtuigingen waarvoor dat niet geldt. Het kabinet komt deze zomer met een brief over dit onderwerp.”

Er zijn burgers die zich in hun vrijheid beknót voelen doordat de overheid steeds meer van ze weet. In Neder-land worden door politiediensten meer telefoons afgetapt dan in de VS, de dna-databank heeft een enorme vlucht genomen, er komen steeds meer veiligheidscamera's in openbare ruimtes. Bestaat het risico van een poli-tiestaat?

„Ik heb uiteraard alle begrip voor de vragen die mensen bij tijd en wijle hebben over de per-welddadig jihadistische levens-sfeer. Dat speelt bij dna, dat speelt bij camera's, dat speelt bij gegevens uitwisselen. Waar het op aan zal komen is de voor-spelbaarheid daarvan, dus niet uit nieuwsgierigheid kunnen kijken naar iemands genetisch profiel of via de ca-litestaat?

„Ik heb uiteraard alle begrip voor de vragen die mensen bij tijd en wijle hebben over de per-welddadig jihadistische levens-sfeer. Dat speelt bij dna, dat speelt bij camera's, dat speelt bij gegevens uitwisselen. Waar het op aan zal komen is de voor-spelbaarheid daarvan, dus niet uit nieuwsgierigheid kunnen kijken naar iemands genetisch profiel of via de ca-litestaat?

mera of anderszins, maar in de gevallen dat daar aanleiding voor is. Vandaar dat ik eraan hecht, ook bij dit onderwerp, dat het toezicht van het OM strikt is, dat bijvoorbeeld goed is omschreven in welke gevallen een dna-profiel mag worden afgenomen en wat ermee mag worden gedaan. Dat kan en mag niet 'at random'. Het is een gevoelig onderwerp.”

Gevoelig is ook het grote aantal taak-straffen dat in Nederland wordt uitge-deeld, zelfs voor verkrachting en moord. U heeft nieuwe richtlijnen ge-gewezen aan het OM, maar uiteindelijk beslist de rechter. Hoe kunt u erop vertrouwen dat de rechter daadver-kekelijk anders gaat straffen?

„De rechter is onafhankelijk, maar de rechter krijgt een voor-stel: de eis van het OM. De prak-tijk wijst uit dat de uiteindelijke straf niet ver van de eis ligt. Stra-fen is voor mij het verminderen van de kans op voortzetten en herhaling. Dat is cruciaal in de manier waarop ik het justitieel beleid zie. Dus goed straffen is niet alleen een kwestie van streng zijn – daarom heb ik ook niks met de manier waarop sommige nieu-we politieke bewegingen hard willen straffen. Want je straft niet beter, naarmate je er norser bij kijkt of de vernedering groter maakt. Je straft beter naarmate je duidelijk maakt dat herhaling niet wordt geaccepteerd.”

■ Minister van Justitie Ernst Hirsch Ballin: „We hebben een redelijke inschatting van wie onder de moslims in ons land een risico vormt.”

FOTO: SERGE LIGTENBERG

„Geen sprake van dat ik vrijheid van meningsuiting wil beknotten”

„Wilders en Verdonk komen met schijnoplossingen”